

A VÉDELEM¹

(Hilario Lopéz öregkori visszaemlékezéseiből, a szöveget gondozta és jegyzetetekkel ellátta Corto Malteze)

Napokig csak kopácsolást, kaparászást lehetett hallani. Az épületet körülvették vadonatúj állványokkal², ritkaság számba ment ez Passadenában³. A város apraja-nagyja csodálta a szorgos munkát, és biztos volt benne, a település végre felvirágzik. Most már semmi sem állhatott a haladás útjába. A helyi lapok arról cikkeztek, hogy Tierra del Fuego tartomány kormányzója⁴ is ellátogat majd az ünnepségre, melyen hivatalosan átadják a híres iskola felújított épületét. A munkások megállás nélkül dolgoztak az állványokon a paraván mögött. Most nem a polgármester testvérének a cégét bízták meg a munkával, hanem a tartomány legjobb építőit. A felújítás kezdetekor Pablo Sanchez körbehordozta egy bársony párnán Krisztus Urunk keresztjének egyik fennmaradt darabját,⁵ megáldva ezzel az építőket és áldásos tevékenységüket. A vakolatot óvatosan mosogatták, a kilyukadt ereszeket, csatornákat leszerelték, helyükre újakat, csillogókat hoztak, a homlokzatra utólag felkerült címert pedig leverték, úgy, hogy maga az épület még véletlenül se sérüljön meg. Az összes cserepet leszedték. Nem fogadták el a helyi téglagyár ajánlatát, mely ajándékba adta volna az új cserepeket, hanem inkább Puerto Berrioból hozattak drágákat, mert a Műemlékvédelmi Hivatal ragaszkodott az eredeti formákhoz. A kőművesek finom ütésekkal dolgoztak, precízen és gyengéden takarították az objektumot. Úgy tűnt, mintha

¹ A szöveg eredeti címe *A haza védelme* volt. Ez a cím azt sugallhatta volna, hogy Hilario Lopéz nem tiszteli a hazáját. Erről biztosíthatom az olvasót, szó sincs, csupán szerencsétlen összefüggésbe kerül a haza fogalma a szerző által elmesélt történettel. (CM)

² Az állványok igen jó minőségű fából készültek

³ 60-tól 62-ig Hilario Lopéz Pablo Sanchez meghívására Passadénában vendégtanítószkodott, ez idő alatt a falujában Valle del Caucaban Huan Cormoran helyettesítette. (CM)

⁴ Hilario Lopéz nem említi a kormányzó nevét, valószínűleg azért, mert az hitte, a kormányzó megnehezelt rá egy állnéven írott újságcikke miatt, melyben a kormányzó irodalmi műveletlenségét szolta meg. A szóban forgó kormányzó egyébként Pablo Gonzales volt. (CM)

⁵ Ez a darab nem azonos azzal, melyet *Peoples Hernandez igaz történetében* említ (CM)

most sikerülne.⁶ Kifújták az összes sarokból a port, minden egyenlőtlenséget kijavították, alaposan végezték munkájukat, megállás nélkül. Belső falakat bontottak, és újabb részeket emeltek. Az egész épületet lassan felújították, s mindinkább valami varázslatot sejtettek a régi építőkkal kapcsolatban.⁷ Mintha innen kezdene újjáépülni a város, s minden rendben lesz ezentúl, a beteg részeket eltávolítják, a rothadást végre sikerül meggátolni. Béke és nyugalom költözik majd ide. S ekkor a tapasztalt főköműves, akinek dédapja, a megye püspöke száz évvel ezelőtt nagy ünnepségsorozat keretében átvette az épületét, felkiáltott.

– Jefe!⁸

Ricco, a testes indián a kezét a ruhájába törölte, és felkapaszkodott az alsó állványról. Amikor odaért a főköműveshez, egy ideig hallgatott.

– Pichada!⁹ – mondta.

Ezek után táviratozott.

A távirat szövege a következő volt: – Baj van. Teljesen váratlan dolog történt. Előreláthatatlan. Kiderült, hogy az iskola épülete nem szürke, ahogy eddig hittük, hanem sárga, annak is egy különleges árnyalata. Csupán megszükkült a portól, mert amióta áll, nem lett tatarozva. Bár már jól működő telefonhálózat volt városnak, Ricco úgy érezte, írásban sokkal elegánsabb, de egyben hivatalosabb is intézni az efféle ügyeket. – Így kell ezt csinálni, nagyvonalúan; magyarázta a segédmunkásoknak, akik megállapították, hogy a főnöküknek van stílusa.

Nemsokára válasz érkezett. Abba kellett hagyni a munkát, várni, míg megérkezik a szakértő a hivataltól, és addig is telik az idő, míg kikeverik a megfelelő sárgát, hisz ragaszkodtak az eredeti színekhez, formákhoz, így az új címert is át kellett festeni, mielőtt felkerül az épületre. A munkások délelőtt káromkodva elvonultak,¹⁰ s otthagyták bebugyolált épületet. A lelkesedés, mint minden lendület a városban, nem sokáig tartott. A történetekről

⁶ Létezik egy prófécia, mely szerint az épületen átok ül. Az mindaddig nem száll el, amíg az iskolát nem építik meg alapítója eredeti elképzelései szerint. A tervrajz azonban a nagy 1893-as tűzvészben megsemmisült. Nemrég történt az eset, hogy egy fővárosi nő, akinek a nevét senki sem tudja, és a városban sohasem járt, álmában lerajzolt egy ábrát, melyről hosszú tanulmányozás után megállapították, hogy megegyezik az iskola eredeti terveivel.

⁷ Az idősebb munkások azt vélték, hogy az „asszony kell a házhoz” mentalitással dolgozó ősök netán befalaztak valami szerencsétlen nőt, de ez kizárt, mivel az építkezés az egyház minden részletre kiterjedő felügyelete mellett zajlott.

⁸ Főnök! (ford)

⁹ A francba (ford)

¹⁰ Nem mindenki káromkodott, csak a zűrösebbek.

azon nyomban értesítették az iskolaigazgatót, az pedig a helyettesét, Gaucho Sauza tornatanárt, aki csak ennyit mondott:

– Értettem.

Estefelé már ott ült a füstszagú tanáriban Gaucho Sauza és Huanita Marquez¹¹, az irodalom tanárnő. Igen rendezetlen volt a helyiség, mintha hozzácsapták volna az alacsonyabb részét. Ott már nem voltak igazi asztalok, csupán piros, kényelmetlen fotelek, melyek idővel lerongyolódtak. Itt szerettek szivarozni a férfi tanárok.

– Egyszerű – magyarázta Gaucho hivatalosan. A fegyver semmiképpen sem kerülhet a gerillák kezébe.¹²

Az épületbe visszaszivárgott a bomló város, visszatért a kis repedésekbe a por, melyet nappal még nem lehetett észrevenni, mert eltűnt a munkások zajongásában, s a falak belsejében folytatódott a rothadás, repedezés. Az mondták, az átok miatt a várost nem lehetett rendesen megtervezni, szabályos utcákat kialakítani. Akik nem hittek ebben, még azok is érezték, valami meggátolta, hogy bármi is rendben legyen. Már az első szemetesek megjelenése kora reggel is reménytelen próbálkozás volt, mentették a menthetőt, bármilyen rend nélkül vonultak ki az utcákra, céltalanul bolyongtak és takarítottak, annyi szemetet vittek el, amennyit csak tudtak, de ez sem bizonyult elégnek. Látástól vakulásig dolgoztak. Nem volt idő megállni, megszervezni a munkát, összehangolni a rendőrséget, tűzoltóságot, mentőket, vízvezeték-szerelőket. Mindenki egyedül végezte teendőit. A postások nem tudták továbbítani az összes küldeményt, levelezni senkinek sem volt már kedve. S ha úgy tűnt, sikerül konszolidálni a városközpontot, egy új ház megjelenése, az, hogy a család egy kenyérrel többet vesz a boltban felboríthatott mindent.

¹¹ Ritkaság számba ment a városban a női tanár.

¹² Némi magyarázatot igényel az, hogy mit keresett két tanár egy üres épületben, valamint kik is azok a gerillák, akiknek a kezébe nem kerülhet a fegyver. Abban az időben Tierra del Fuego tartományban divatosak voltak a különböző gerilla mozgalmak. Számos célért és ideológia nevében ragadtak fegyvert, és ezeknek az összetűzéseknek számtalan polgári áldozata is volt. Egy idő múlva azonban senki sem tudta, melyik irányzat miatt küzd, minden összekeveredett. (Találó, de némileg nyers a nagy író Peoples Hernandez hasonlata, miszerint „*Olyan ez, mint egy falusi lakodalom, ahol két szénakazal van az ünneplő ház mögött. Az egyikben szarnak, a másikban basznak. Hajnalra már mindenki olyan részeg, hogy aki elment szarni, megbaszták, aki elment baszni, leszarták.*”)

Született egy határozat, mely szerint az összes iskolát, melyben honvédelmet tanítanak, és a szertárban még használható fegyverek vannak, nem lehet sohasem őrizetlenül hagyni. Az adott iskolák védelmét általában a tanárok látják el.

– A gerillák egész nap álló f...l¹³ járnak, és mindenkit megerősszakolnak, akivel találkoznak. Vérszemet kaptak. – mondta Gaucho¹⁴ és a nőt méricskélte.

Aki nem ismerte az épületet, könnyen eltévedt, körbe lehetett járni a sötét folyosókon. Az iskolától délről a tavakká szabdalt folyó volt, melyet sehogy sem lehetett megtisztítani, időnként belezúdítottak egy teherautó halat, hadd éljenek ott, de az egész elalgásodott, s senki sem akarta elhinni, hogy a víztisztító készülékek valójában működnek. Mochie Norris írja egy helyen, hogy a közvéleménynek is van tehetetlenségi nyomatéka. Ha ez igaz (és én meg vagyok győződve, hogy igen), akkor Passadéna nagyon lassan változhat csak meg jóra, hisz amióta megépítették a várost, kétségbeesés ül rajta.

Az iskolai ügyeletet soha senki sem vette komolyan, különösen azóta, amióta a honvédelem szakos kolléga, egy nyugdíjas ezredes, felsorolta a szertár tartalmát.¹⁵ Egytől egyig használhatatlan kacatok.

Gauchonak már összeszorult a gyomra, mert egész este Huanitát bámulta, s ez csak akkor enyhült, amikor ivott egy kis kupica cseresznyepálinkát, amit hozott. Saját készítésű – bágyadtan mosolygott hozzá. A nő nem kért. Szorította a nadrágja, dagadt, mind jobban tetszett neki ez nő. Örült az alkalomnak, hogy végre kettesben maradhatott vele. Furcsa izgalmat érzett, hisz az életük is veszélyben foroghatott volna, a nőre gondolt.¹⁶ Gaucho most is sokat telefonált, ahogy azt napközben is csinálta, csak nem kellett tettetnie, hogy hivatalos ügyben jár el; felhívta a feleségét, de titokban figyelte a nőt, nem lehet ebből baj, gondolta. Ha véletlen valaki nappal benyitott az irodába, értettemet, összehívni-t mondott, hanglejtése hivatalos lett, s felesége tudta, most nem beszélhet kedvesen. Ilyenkor búcsúzás nélkül tették le a kagylót. Gaucho mindig sajnálta, hogy nem beszél eleget, ha ott van az a kurva telefon, hát ki kell használni. Ha úgy adódott, szívesen hazavitt papírt, írószert az iskolából. Legalább ennyit, mondogatta.

Különben is furcsák ezek a telefonok, mesélte el Huanitának. Érdemes mindig felvenni, mert ha kicsöng, kiderül, hogy senki sincs otthon, és akkor jönnek a betörők, vagy újabban a gerillák. A feleségét most is felhívta egy párszor, megígérte, hogy levágja a körmét a lába ujján, ilyenkor mindig a szeme sarkából Huanitát figyelte, s néha megvakarta a bajuszát. Igyekezett kedvesen beszélni a feleségével, aki ezt egy kicsit furcsállotta is, de mindezt

¹³ Létezik egy olyan változata is a szövegnek, melyben ki van írva a fasszal szó. (CM)

¹⁴ Gaucho alacsony ember volt, és magas sarkú, hegyes orrú cipőben járt.

¹⁵ Egy elgörbült csövű géppuska, három használhatatlan gépkarabély, egy oktató kézigránát nélkül, és 5 kifogástalan állapotban lévő szurony.

¹⁶ Hogy a kedves olvasó ne gondolja azt, gondolatolvasó vagyok, érzéseit Gaucho megosztotta egyik barátjával, aki ezeket utána egy kellemes borozás keretében közölte velem.

azért tette, hogy Huanita lássa; szerető és gondos férj, nincs mitől félnie. Ilyenkor cinkosan Huanitára mosolygót úgy, mintha valamelyik bizalmas férfibarátja lenni.

A beszélgetés Huanitával akadozott. Csak most vette észre, hogy soha sem beszélgettek még négy szemközt. Pedig a nőt már egy ideje figyelte. Gaucho kiment a vécére, kopogott a cipője a kövön, visszafelé felment az emeletre, és leellenőrizte, be van-e zárva a szertár. Hát nem mindegy, milyen színű az épület? Mi harcos nemzet vagyunk, mondta gyakran Gaucho. Ezért is szerették a férfiak a tanári karból. Ő mégis inkább a nők megbecsülésére vágyott. Kicsi a bors, de erős – mondogatta, miközben kedvesen kávéfőzött a kolléganőinek, és nyájasan kiszolgálta őket. A nők nem utasították el a társaságát.

A helyzet az – mondta, amikor belépett a tanárba – hogy tartanunk kell a gerilláktól. Esetleg még megpróbálják megkaparintani a fegyvereket az iskolából. Némi szünetet tartott mondatai között. Huanita azonban meg se rezzent. Gaucho mindig leste, amikor leült és keresztbe tette a lábát, talán meglátja a combját, de úgy tett, mintha oda sem nézne. A nő lába szőrös volt, ez Gauchonak gyakran csak úgy eszébe jutott, de mind jobban izgatta, s ha tudatosan rá gondolt, melegség töltötte el. Alig tudta türtőztetni magát. Kívánta ez a szőrös lábat, nem tudta miért. Egy kicsit furcsának találta, egyszer azon is elgondolkozott, vajon milyen szaga lehet. Mert Gauchót nagyon érdekelték a furcsa szagok, és nem bánta volna, ha Huanita lábának különleges (kicsit savanykás) szaga lett volna. Amikor erre gondolt, még jobban kívánta. Gaucho reggelenként sokáig nem tudott felkelni az ágyból, mert Huanitára gondolt, felesége ilyenkor megkérdezte, mi van, de ő nem válaszolt, vagy ha igen, akkor csak annyit mondott: problémák az iskolában. – Hát te itt is a munkára gondolsz? – kérdezte a felesége. – Muszáj – válaszolta Gaucho.

Egy idő múlva Gaucho azt mondta, lesétál a sötét pincéig, majd gyorsan visszajött. Kávéfőzött a takarítónő kis szobájában, két kávékanál cukrot mért a kakaós edényből, Huanita cukor nélkül itta a kávéfőzöttet. Gaucho leült a fotelba. A rádió hangerejét nem lehetett rendesen beállítani, már régi volt, annak idején a legjobb modellt kapták a gyártól ajándékba, az igazgató hozta, de nem javították soha, ha elromlik, hát kidobják. A beszélgetés reménytelennek tűnt. Gaucho mindent elmesélt a feleségéről, azt a történetet is, amelyben a teraszon kellett bemászni¹⁷, mert a felesége a zárban felejtette a kulcsát, és ő nem akarta felébreszteni. Huanita a történet végére elaludt.

¹⁷ Gauchoék lakása a harmadik emeleten van.

Gauchonak mind kevésbé tetszett a gondolat, hogy időnként felmásszon a második emeletre, és megnézze az ajtót, be van-e még zárva, inkább iszogatót a pálinkából, és mesélt, most már magának. Arra nem gondolt, hogy a nőt küldje föl. Huanita nagymellű volt, vonzó. Gaucho arra gondolt, hogy jól megcsapkodná a fenekét, mert nem figyel, de gyorsan elszégyellte magát., és ivott még egy pohárával. Amikor látta, hogy Huanita felébredt, elmesélte, hogy mennyit jár vadászni. Egyszer hozott fácánt is, a tanári kar ebéd közben nem győzte köpködni a sörétet, dicsérni a szárnyast, és az igazgatóhelyettes bátorságát. Ha már a sülteknél tartunk, mondta, egy malacot vett a szomszédom karácsonyra, s a pék lepisálta, amíg sütötte, saját szememmel láttam. Valószínűleg egy maoista gerillaszervezet szimpatizánsa lehetett a pék, aki tudta, hogy a szomszédom az egyháztanács tiszteletben álló tagja. Amikor beléptünk, a farkával pásztázta a karóba húzott pecsenyét. A húgy gőzölgött, belefolyt a kemencébe. Onnan ilyen aranyszínű, ropogós a karácsonyi malac. Utána véresre vertük a péket.

A nő újra elaludt, Gaucho meg a rádiót hallgatta, véget értek a politikai műsorok, már az ismerkedő telefonok következtek, s ő ivott közben, mind jobban szorította a nadrágja, a nőre nézett, gondolkozott, odamenje-e hozzá, az tovább aludt rezzenéstelenül.

Gaicho már nem bírta a feszültséget. Ivott még egy kis pálinkát, majd elindult a nő felé. Belerúgott az egyik fotelbe, megbotlott, közben megcsörrent a telefon. Huanita kinyitotta a fél szemét. Gaucho odabukdácsolt és felvette a telefont. A vonal nagyon rossz volt, kattogott. Halló, mondta mély hangon, halló. Senki sem szólt bee. Halló, mit akarnak? – kérdezte dühösen, amikor megszűnt a kattogás. A vonal megszakadt. Gaucho visszatette a kagylót, és morogva visszaült a fotelba. Huanita tovább aludt. Egy kis idő múlva újra megszólalt a telefon. Gaucho felkapta, és beleordított: mi fene van? A kurva anyádat!

– Miért vagy ilyen durva – szólt bele a felesége – az elő is hívtalak, de nem hallottam semmit.

– Mit miért, mondta Gaucho mérgesen, mit miért, mert én egész nap dolgozom, és te semmit sem csinálsz, csak baszogatsz¹⁸ mondta, és lecsapta a telefont. Huanita felnézett, s látta, hogy Gaucho fölmege az emeletre megnézni, hogy bezárta-e az ajtót.

¹⁸ A történet megértéséhez szükség van a szakkifejezésre, elnézést kérek azoktól, akiket megbántottam ezzel a csúnya és elítélendő szóval.